

טבת התשפ"ו
ינואר 2026

תפקיד ומבנה חיל הקשר, יולי 1949

במסגרת 'ההתארגנות הכללית' של צה"ל בתום מלחמת העצמאות הוגדרו מחדש תפקידי החילות. הרמטכ"ל, רא"ל יעקב דורי, הנחה באשר לתפקיד ומבנה חיל הקשר, והנחייתו מצורפת בנספח.¹

מפקד חיל הקשר הוגדר כיועץ למטכ"ל ב"השימוש הטקטי והאופרטיבי של יחידות חיל הקשר ואימונים", והוטל עליו לעבד תקני יחידות חיל הקשר, לעבד ולפרסם חומר הדרכה, לקבוע רמה מקצועית בכל הדרגות בחיל הקשר, לתכנון תכניות קשר להגנה ולמבצעים, לפקח על אימון יחידות חיל הקשר, להציע פיתוח ו"שכלול טכני" של ציוד הקשר, להציע מועמדים למינויים ולקידום לקציני חיל הקשר מרמת קצין קשר גדודי, לפקד על יחידות קשר ארציות, לפקח על בטחון קשר ולייצג את הצבא בפני מוסדות אזרחיים בכל העניינים הנוגעים לקשר.

מבנה חיל הקשר נקבע כדלקמן:

- קצין קשר ראשי ומטהו;
- יחידות קשר ארציות, הכפופות ישירות לקצין קשר ראשי;
- יחידות קשר במפקדות, חטיבות ומחוזות, "הכפופות במישורן למפקדיהן הטקטיים";
- בית ספר לחיל הקשר, הפועל במסגרת מה"ד (מחלקת הדרכה).

מבנה מטה חיל הקשר נקבע כך: לשכה ומשרד קצין הקשר הראשי; יחידת המטה ושירותיה; מחלקת קריפטוגרפיה; מחלקת מודיעין קשר.

היחידות הארציות של חיל הקשר היו: (א) "יחידת החסנה והוצאה (כולל מעבדות)"; (ב) גדוד קשר ארצי, שכלל את:

- יחידת הקשר במטכ"ל;
- מרכזי קשר ארציים ודואר צבאי;
- רשת טלפונים ארצית;
- מחלקת יונים;
- יחידת ממסרים (ריליי).

לחיל הקשר נקבע שיא כוח אדם של 1,000 איש.

אל"ם בדימוס דניאל רוזן

¹ ארכיון צה"ל ומערכת הביטחון 24-596/1953.

4. מבנה מטה קצין הקשר הראשי והיחידות הארציות הכפופות לו במישרין

א. מטה קצין הקשר הראשי יהיה מורכב כדלקמן:-

לשכה ומשרד קצין הקשר הראשי
יחידת המטה ושרותיה
מחלקת קריפטוגרפיה
מחלקת מודיעין קשר

ב. גדוד קשר ארצי המורכב כדלקמן:-

יחידת הקשר במטכל
מרכזי קשר ארציים ודאר צבאי
רשת טלפונים ארצית
מחלקת יונים (שולד בלבד)
יחידת רליי (שולד בלבד)

ג. יחידת החסנה והוצאה (כולל מעבדות)

ד. השיא לכה האדם ליחידות הקשר הארציות נקבע ל-1000 איש.

5. א. עליך להגיש לי חכניה אשר תכלול את התקן המפורט של יחידות הקשר הארציות בהתאם להפקידיהם, למבנה ולשיר כה האדם אשר נקבע לעיל.

ב. להציע לי תקנים מפורטים ליחידות כדלקמן:-
(כל הנחונים הדרושים יועברו אליך ע"י אגס/מחכ)

יחידת קשר במפקדה
יחידת קשר בחטיבה מוגברת
יחידת קשר במחוז
יחידת קשר בגוש
מחלקות קשר לגדוד חי"ר
מחלקות קשר לגדוד סנקים
מחלקות קשר לגדוד משוריין
מחלקות קשר לגדוד תותחי שדה

ג. בהצעת התקנים יש לכלול:-

אחוז הסירונים בכל יחידה
אחוז חיילי שרות הקבע
מספר האזרחים המועסקים באותן היחידות

6. כמו כן עליך להגיש לי תקן לבי"ס לחיל הקשר במסגרת של מה"ד, אשר יכלול:

א. תפקידי ביה הספר
ב. תקן כה האדם המפורט המהבטס על ההנחות כדלקמן:

שיא כה האדם למנגנון ביה הספר - 110 איש.
בי"ס זה, מבחינת שרותיו הכלליים (שמירה וכו')
יכלול בתוך מסגרת אחד מבסיסי מה"ד.

7. כל התקנים יפורטו לפי רשימת מקצועות שתוצע ע"י אגס/מחמ.

8. עליך להגיש לי הנ"ל כמפורט בסעיף 5,6, עד ליום 2 באוגוסט ש.ז.

י. אלו
יעקב דורי דב-אלוף
ר מ ט כ ל